

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri
Raymundi**

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

De quolibet sacramento in particulari

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

Prologus

venit emere presentem librum et eum studere cum diligentia etc. ¶ Postquam
dictum est de quibusdam generalibus, que debitus ordo procedendi in libris
erigit, scilicet de declaratione thematici in principio libri de causis et titulo. Nunc
prosequenter propter maiorem evidentiam et declarationem infrascriptorum aliorum
qua sunt prioranda. Unde ex quo presens liber est de sacramentis, ergo aliorum
qua de sacramentis in generali videnda et promittenda sunt. Et primo quod sic
sacramentum. Secundo de divisione sacramenti. Tertio accedendum est specia-
liter ad ipsa sacramenta, et de unoquoque determinare per se. Quarto dis-
cendum est de ornamentis sacerdotum mystice exponendis. ¶ Quantum ergo
ad primum respondetur quod sacramentum per magistrum quarto sententiarum sic defi-
nit. Sacramentum est visibilis forma invisibilis gratie aie collata, quod in omnibus sa-
cramentis forma dicitur est visibilis, ut in sacramento baptismi forma
aque solummodo est visibilis, sed gratia illius sacramenti est invisibilis, videlicet
licet ablutio peccati. Simili modo dici potest de sacramento eucharistie. Nam
ibi solum videmus formam panis, sed gratia huius sacramenti invisibilis est
scilicet ipse dominus noster iesus christus qui sua gratia reficit animam, purgat et letificat.
Ideo etiam sacramentum a solo deo glorioso institutum est, quod sacramentum est
signum rei sacre, scilicet signum ab homine positum est fallibile, sed sacramenta des-
cendunt esse firma et infallibilia, ergo sacramenta a solo domino sunt instituta.
Et dicitur sacramentum quasi sacrans mentem, vel sanctificans animam, vel qua-
si signum sacre rei, et sic manifeste patet definitio sacramenti. ¶ Quantum ad
secundum, scilicet de divisione sacramenti, respondetur quod septem sunt sacramenta,
videlicet ordo, matrimonium, baptismus, confirmatio, unctio, eucharistia,
et confessio, unde sunt tales versus. Ordinatur adiungit, baptizat, crismat, et
ungit. Peccatum plagit, et in altari sacra tangit. Et istis septem sacramentis
assimulantur septem virtutes, quarum tres sunt theologice, et quatuor politicae
sive formales. Tres virtutes theologice sunt fides, spes, et charitas. Unum
sacramento baptismi coaptatur fides, quia in baptismo excitatur fides christi.
Sed sacramento confirmationis coaptatur spes, quia ibi spes roboratur in
futuro. Sed sacramento eucharistie coaptatur charitas, quia eucharistia est
signum maxime charitatis et unionis inter deum gloriosum, ecclesiam, et
sanctam fidem catholicam. Sed quatuor virtutes politicae sive cardinales
sunt prudentia, temperantia, fortitudo, et iustitia. Iste quatuor virtutes
coaptantur quatuor sacramentis predictis. Nam sacramento ordinis coap-
tatur prudentia, quod illi qui debent ordinari ad aliquos ordines tenentur esse
prudentes. Et sacramento matrimonii coaptatur temperantia, quod ut dicitur
apostolus, cuiuslibet licet accipere propriam uxorem propter fornicationem evitandam.
Et sacramento extreme unctionis coaptatur fortitudo, quod per sacramentum un-
ctionis infirmi fortificantur et roborantur. Sed sacramento penitentie coaptatur
iustitia, quod iustum est, ut quicumque peccata commiserit quod ille debite peniteat.
¶ Item advertendum est, quod inter septem sacramenta quinque sunt necessa-
ria et generalia, duo tamen voluntaria et particularia. Primum sacramentum est
necessarium et generale est baptismus, per quod tanquam per portam unitatem ecclesie
intramus, et ideo baptismus dicitur sacramentum intratum. Sec-
cundum est confirmatio, que fit per impositionem manus in qua datur gratia
ad resistendum hosti, scilicet dyabolo, quare illud sacramentum dicitur pugnantium

Folium III

quod necessarium est magis viuis q̄ mortuis. Ideo stultissime et insipide
enter agunt homines qui vsq̄ ad tempus mortis expectant anteq̄ p̄fir-
mentur. Tercium sacramentū necessariū est sacramentū cadentium in pu-
gna. videlicet sacramentū penitētie. Nam sicut corpus in pugna vulnera-
tum curatur medicina. sic anima peccatrix sacramento penitētie curatur.
Sed quartū ē sacramentum proficientium videlicet eucharistia. quod in-
terpretatur quasi bona gratia. Sed quintum sacramentum necessarium
est discedentium a vita ista et morientium. scilicet sacra unctio infirmorum. Hec
enim quinque preteracta sacramenta sunt omnibus christifidelibus ad salutem
necessaria. Duo autem sunt sacramenta preter predicta. videlicet ordo. et
p̄iugium. que dicuntur sacramenta particularia et voluntaria. quia nemo
absq̄ consensu et iudicio Romane ecclesie est cogendus et cōpellendus ad
ea. quia stant sub proprio arbitrio vniuscuiusq̄

¶ Quid istis vterius est sciendū. q̄ inter ista predicta septem sacramen-
ta ecclesiastica aliqua sunt reiterabilia. et aliqua sunt nō reiterabilia. Sac-
ramenta reiterabilia sunt. sicut penitētia que reiterari debet dūmodo re-
iteratur peccatum. Etiam sacramentū eucharistie reiteratur. qz qlibet bo-
nus et deuotus christianus potest ad minus si confessus et p̄tritus fuerit
semel in anno sumere corpus domini iesu christi. vel om̄i die dñico. Etia
p̄fessio iteratur. qz homo potest p̄tinue p̄fiteri. quando se non uerit se op-
p̄ssum peccatis. Similiter etiam iterari potest sacramentū matrimoni-
cū alter p̄iugum e vita decesserit. Etia sacramentū extreme unctōnis. ut
latius patebit in sequentibus. Sed sacramenta irreiterabilia sunt (ut dicitur. q. i.
q̄ ddam) bap̄tismus. p̄firmatio. et ordo. qz nullus debet bis bap̄tizari. or-
dinari. vel p̄firmari. Un̄ si aliq̄ casu p̄tingeret q̄ aliq̄s postposita christia-
na religione heresim incidere. et postea heresi postposita fidem p̄stinam
intraret. vel si moreretur et resurgeret. nō esset talis rebaptizandus nec re-
ordinandus. Et rō huius est. qz ut dicit magister sententiarum libro quarto. distin-
ctione. vij. q̄ p̄ illa tria p̄dicta sacramenta imp̄mit̄ ip̄s̄ie character indelibilis
q̄re nō reiterant. ¶ Quantū ad terciū articulū r̄ndetur. q̄ ex quo sacramē-
ta specialiter paguntur in missa. tunc p̄mo videamus de corpore dñi iesu xp̄i
Nam (ut dicit Alexander) nihil in sacramento maius esse potest q̄ corp⁹ et san-
guis iesu xp̄i. nec aliqua oblatio potest esse dignior. maior. et melior. quare de-
temus eam p̄cipue venerari. qz om̄ia alia sacramenta dependent ab ipsa.
Unde dicit Richardus q̄ illud sacramentū omnibus alijs sacramentis est
efficacius. et ab isto sacramento om̄ia alia sacramenta dependent. qz ordo fit
in missa quando aliq̄s ordinatur. Similiter quādo p̄secratur bap̄tismus
etia fit in missa. et sic de alijs sacramentis. ita q̄ om̄ia fiunt in missa. ergo de
illo sacramento debemus p̄ncipaliter scire q̄ hoc est p̄figuratum in vere-
ri lege multipliciter. Primo p̄figuratum est. quādo Belchisedech sa-
cerdos summus obtulit panem et vinū. Secundo p̄figuratum fuit hoc sacra-
mentū q̄n filij israel mactabāt agnū paschale. Tercio p̄figuratum fuit q̄n fi-
lij israel pluebat māna de celo. Quarto in virga ionathe. Quinto per
aquā p̄ Ezechielē. Primo dicit q̄ hoc sacramentum est p̄figuratum p̄ Bel-
chisedech q̄ obtulit panem et vinū. vbi exprimitur sensus sacramenti. qz dicit in
decretis. nullū dubiū est quin sub specie panis et vini veruz corpus christi